

УДК 346.2

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2023.2.5>

В. Ю. Цьомра

аспірант

Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського,
голова ГО «Лабораторія права»

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ (ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ)

Дана стаття присвячена розгляду питання обмежень правосуб'єктності юридичних осіб. Автор зазначає про необхідність та доцільність застосування механізмів обмеження правосуб'єктності юридичних осіб задля збалансування публічних та приватних інтересів в процесі здійснення діяльності юридичними особами, а також для запобігання утворення суб'єктів з необмеженими повноваженнями та можливостями. Як приклад автор наводить Ост-Індську торгівельну компанію, яка в період своєї діяльності набула значних повноважень та можливостей, мала власну армію та флот, випускала власну грошову одиницю.

Запропоновано умовний поділ видів обмежень правосуб'єктності юридичної особи на наступні: обмеження в силу закону, договірні обмеження, позадоговірні обмеження та судові обмеження.

Обмеження правосуб'єктності в силу закону, як зазначає, автор є природнім явищем, яке покликане завчасно реагувати на потенційні загрози, а також не допускати можливості утворення суб'єкта з надмірними чи необмеженими можливостями. В якості прикладу автором пропонується розглянути функціонування банків, які володіють значними фінансовими ресурсами та, у випадку відсутності обмежень у процесі здійснення ними діяльності, можуть набути надмірних повноважень та зловживати ними.

Особливу увагу приділено договірним обмеженням правосуб'єктності юридичної особи. Як зазначає автор, договір є динамічною підставою виникнення, зміни, переходу, обмеження чи припинення прав та обов'язків суб'єкта, визначення його бажаних чи заборонених моделей поведінки. Також, на думку автора, саме договір є найтиповішою та найчастішою підставою змін правосуб'єктності юридичної особи. Як приклад автор розглядає договір про спільну діяльність.

До позадоговірних підстав обмеження правосуб'єктності юридичної особи автор відносить обмеження, які виникають в межах організаційно-господарських зобов'язань та можуть бути застосовані засновниками юридичної особи.

На думку автора, судові обмеження правосуб'єктності юридичної особи становлять самостійний та особливий вид обмежень, що спричинено обов'язковою присутністю суду у даних правовідносинах, його особливим статусом та повноваженнями, а також частим застосуванням примусу при їх реалізації.

У висновках автор зазначає, що правосуб'єктність юридичної особи може бути обмежена, а також зазначає про необхідність та доцільність застосування таких обмежень для балансу публічних та приватних інтересів. Також наголошено на необхідності та доцільності продовження досліджень у цій сфері, що обумовлено складністю питання та суспільною необхідністю.

Ключові слова: правосуб'єктність, юридична особа, обмеження, договір, засновник, судові обмеження.

Постановка проблеми. Вивчення питання формування правосуб'єктності юридичної особи має багато внутрішніх аспектів, які потребують детального дослідження і обґрунтування. Юридична особа сьогодні постає чи не значущішим суб'єктом права, аніж фізична особа. Достатньо лише згадати американських чи китайських технологічних гігантів: всі ми можемо назвати з десяток тих чи інших таких компаній, але пригадати фізичних осіб, які стоять за ними, доволі складно. Тому переоцінити роль та місце юридичної особи у сучасних суспільних відносинах важко. Та деколи може постати хибне уявлення про юридичну особу – суб'єкта-гіганта, яка може здійснювати необмежену кількість видів діяльності, стати суб'єктом з необмеженими можливостями. Історія вже знала такі приклади. Так, Голландська Ост-Індійська компанія фактично була державою в державі: вона монополізувала торгівлю в Тихому океані, мала власну армію, випускала власні гроші, засновувала міста та поселення, тому з часом почала конкурувати з самою державою, де її було засновано. Такі негативні приклади безмежності правової суб'єктності окремих юридичних осіб змушують державу встановлювати певні запобіжні механізми, які б обмежували можливість суб'єкта права стати над самою правовою системою. Будь-який суб'єкт права – чи то фізична особа, чи юридична, чи сама держава – повинен бути органічною частиною правової системи, в межах якої він існує. Дослідження питання обмеження правосуб'єктності юридичних осіб в даному контексті є особливо актуальним, оскільки дає нам змогу зрозуміти, які механізми вже застосовуються для таких обмежень, чи належним чином вони застосовуються, а наукова діяльність у цьому напрямку дозволяє розробити нові дієві інструменти, які мають слугувати регулятором певного кола суспільних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комплексне дослідження обмеження правосуб'єктності юридичних осіб ані на загальнотеоретичному, ані на галузевому рівні, фактично, проведено не було. Українськими науковцями було проведено ряд фундаментальних досліджень,

які мають важливе значення в межах сфер їх наукових досліджень. Наприклад, Мілаш В.С. досліджує питання перспектив модернізації договірного законодавства у сфері господарських правовідносин. Гуцуляк В.К. та Габріадзе М.Р. досліджували інститут договору про спільну діяльність. А Віхров О. проводив дослідження недоговірних організаційно-господарських зобов'язань. В більшій чи меншій мірі вказані наукові дослідження стосувались і обмеження правової суб'єктності окремих суб'єктів, проте вказані науковці не приділяли цьому значної уваги, оскільки їхні дослідження були спрямовані на вивчення інших питань.

Формулювання основних цілей статті. Дане дослідження спрямоване на висвітлення загальнотеоретичних та прикладних аспектів обмеження правосуб'єктності юридичних осіб, проведення класифікації вже наявних форм обмежень.

Виклад основного матеріалу наукового дослідження. Юридична особа та її правосуб'єктність небезпідставно слугувала і слугує особливим об'єктом наукових досліджень. Визначення правильного місця та ролі юридичної особи у сучасних суспільних відносинах дасть змогу належним чином нормативно врегулювати ці взаємовідносини та зробити їх суб'єктів захищеними з точки зору закону та права. Для того, щоб не дозволити юридичного та фактичного домінування одного суб'єкта права над іншим законодавець повинен встановлювати чіткі запобіжні механізми, які збалансуюватимуть правовідносини та робитимуть їх більш гармонійними. Це, в тому числі, стосується і об'єму та змісту правосуб'єктності юридичних осіб.

Юридична особа в процесі своєї діяльності наділена великою кількістю інструментів, які можуть слугувати у надмірно значному росту місця та ролі такого суб'єкта в суспільних відносинах. Як приклад, можемо назвати згадану раніше Голландську Ост-Індську компанію чи Британську Ост-Індську компанію. Проте не лише негативні приклади домінування певних компаній повинні бути підставою для створення тих чи інших механізмів, які обмежуватимуть правосуб'єктність таких юридичних осіб. Завдання законодавця,

перш за все, полягає в тому, що поряд з імперативними приписами у вигляді прямих заборон чи вказівок, повинні існувати і диспозитивні моделі поведінки, які б дозволяли добровільно вибирати бажаний варіант, який одночасно задовольнятиме і приватний інтерес самої юридичної особи, і публічний інтерес суспільства та держави в цілому.

Словник української мови дає визначення поняття «обмежити» як установити певні межі чогось для чого-небудь, зв'язувати щось чи когось певними умовами, не допустити поширення чого-небудь чи локалізувати [1, с. 814]. Тому, власне, суть обмеження правосуб'єктності юридичної особи і полягає в тому, щоб встановити певні межі, які будуть утримувати баланс приватного та публічного і не дозволять юридичній особі абсолютизувати свої бажання чи зловживати своїми правами та можливостями.

Провівши детальний аналіз наявних інструментів та механізмів, які мають чи можуть мати місце при обмеженні правосуб'єктності юридичної особи, можемо виділити такі їхні основні групи:

1. Обмеження правосуб'єктності юридичних осіб в силу вимог закону;
2. Договірні обмеження правосуб'єктності юридичної особи;
3. Позадовірні або недоговірні обмеження правосуб'єктності юридичної особи;
4. Судові обмеження правосуб'єктності юридичної особи.

Обмеження правосуб'єктності юридичних осіб в силу вимог чинного законодавства є відносно органічним явищем, яке сформоване в процесі законодавчої та правозастосовної діяльності. Разом з тим, такі обмеження можуть бути встановлені ще на етапі формування правосуб'єктності юридичної особи. Наприклад, законодавство, яке регулює банківську діяльність доволі чітко і жорстко встановлює обмеження щодо організаційно-правових форм юридичних осіб, які можуть здійснювати банківську діяльність, а також безпосередньо здійснення банком самої банківської діяльності. Зокрема, банки можуть бути створені лише у формі акціонерного товариства чи кооперативного банку (ст. 6 Закону України «Про банки

і банківську діяльність»), що безпосередньо впливає на методи та форми його подальшої діяльності. Також, законодавство встановлює виключну сферу діяльності банку, зокрема: банк має право надавати банківські та інші фінансові послуги (крім послуг у сфері страхування), а також здійснювати іншу діяльність, яка прямо чи опосередковано витікає з надання власне банківських та фінансових послуг [2]. Наявність такого роду законодавчих заборон чи обмежень не викликає особливих заперечень, оскільки абсолютно логічним є цільова спрямованість діяльності певних категорій юридичних осіб. Разом з тим, логіка закону в даному випадку опирається не лише галузеве спрямування діяльності окремого суб'єкта, а й на уникнення маніпуляцій чи зловживань в майбутній діяльності. Так, наприклад, мінімальний статутний капітал банку становить 200 мільйонів гривень і він повинен бути сформований виключно грошовими коштами, а в процесі своєї діяльності банк може накопичувати значно більші суми за рахунок залучення коштів фізичних та юридичних осіб – своїх клієнтів. Володіння таким значним «живим» капіталом могло б дати можливість банку «увірватись» на ринок будь-яких товарів чи послуг та заволодіти там якщо не монополією, то знаним становищем. Проте, задля уникнення такого роду дій, закон передбачає обмежувальні механізми та спеціально урізає правосуб'єктність банку, чітко вказуючи на площину та рамки його діяльності. Для цього існують різноманітні форми регулювання та контролю, які служать запобіжниками в процесі здійснення банком своєї діяльності [3, с. 58].

З іншої сторони, закон в деяких випадках може урізати вже сформовану правосуб'єктність. Зазвичай такі випадки трапляються не надто часто, оскільки однією із визначальних властивостей законодавства є його стабільність, тобто такий стан, який би забезпечував безперервне, тривке та незмінне співіснування суб'єктів та взаємозв'язків між ними. Проте, опираючись на суб'єктивні чи об'єктивні причини, законодавство інколи змінює «правила гри». Так, наприклад, Законом України «Про третейські суди» визначено

перелік суб'єктів – юридичних осіб, при яких можуть утворюватися та діяти постійно діючі третейські суди. До таких відносяться всеукраїнські громадські організації, всеукраїнські організації роботодавців, торгово-промислові палати, об'єднання та асоціації суб'єктів підприємницької діяльності – юридичних осіб, у тому числі банків, та деякі інші. Законодавство України, яке діяло до 2009 року та регулювало діяльність третейських судів, не передбачало заборони розгляду останніми справ у спорах щодо нерухомого майна, у тому числі земельних ділянок [4]. Проте, надмірна суспільна важливість такого роду справ, а також наявність зловживань зі сторони недобросовісних учасників третейського процесу, стали причиною для обмеження на законодавчому рівні можливості розгляду такої категорії справ третейськими судами. Тобто, опираючись на ряд важливих підстав, законодавець обмежив правосуб'єктність третейських судів. Така заборона стосувалась як новостворених третейських судів, так і тих, які вже існували на той момент. Варто зазначити, що третейські суди сьогодні утворюються та існують без статусу юридичної особи, проте їхні засновники обов'язково повинні буди зареєстровані як юридичні особи в установленому чинним законодавством порядку.

Законодавчі обмеження правосуб'єктності юридичної особи це органічний результат діяльності держави та її органів, з однієї сторони, та всього громадянського суспільства, з іншої сторони, які спрямовані на гармонізацію та збалансування суспільних відносин таким чином, щоб був дотриманий публічний і приватний інтерес. За своєю правовою природою такі обмеження є публічно-правовими, оскільки витікають з площини саме публічного права.

Договірні обмеження правосуб'єктності становлять значний інтерес як з точки зору загальнонаукових досліджень, так і з точки зору практичної діяльності. На відміну від законодавчих підстав та умов формування правосуб'єктності юридичної особи, які є доволі статичними та стабільними, договір є динамічною підставою виникнення, зміни, переходу, обмеження

чи припинення прав та обов'язків суб'єкта, визначення його бажаних чи заборонених моделей поведінки. Вітчизняне законодавство містить дві концепції договірних теорій: договір як домовленість та договір як зобов'язання [5, с. 25]. Як перша, так і друга теорія може бути реалізована при обмеженні правосуб'єктності юридичних осіб.

Якщо розглядати договір як домовленість двох суб'єктів, то йому буде притаманна рівноправність сторін, тобто горизонтальні правовідносини. В такому випадку, обмеження правосуб'єктності юридичної особи відбуватиметься умовно добровільно, адже принцип свободи договору забезпечує можливість його сторонам укласти його або відмовитись від його укладання. В свою чергу, концепція договору як зобов'язання є більш характерною для вертикальних правовідносин і передбачає фактичне та/або юридичне підпорядкування однієї сторони іншій. Даний підхід в деяких випадках може ставити волевиявлення самої юридичної особи за дужки та не давати можливості впливати на розвиток подій безпосередньо.

Беззаперечно можемо погодитись з тією позицією, що будь-який договір, укладений юридичною особою, в тій чи іншій мірі впливає на об'єм та зміст її правосуб'єктності. На нашу думку, найбільш виражено питання обмеження правосуб'єктності юридичної особи втілюється у складних формах договорів, таких як організаційно-господарські договори (договір про спільну діяльність, угода про розподіл продукції, договори у сфері державно-приватного партнерства, засновницький договір тощо). Кожен із зазначених видів договорів має свої визначальні особливості, тому одночасно охопити їх детальний огляд у даному дослідженні неможливо. Як приклад, розглянемо договір про спільну діяльність.

Укладення договору про спільну діяльність свідчить, перш за все, про наявність спільної мети в його учасників, яка не може бути досягнута ними самостійно. Погоджуємось з позицією В.К. Гуцуляка, який зазначає, що учасники договору про спільну діяльність перебувають в однаковому юридичному становищі, вони наді-

лені як правами, так і обов'язками, проте їм не кореспондують права та обов'язки інших учасників договору. Разом з тим, такі суб'єкти набувають певних матеріальних чи нематеріальних благ, проте не від інших учасників договору, а в результаті спільної діяльності [6, с. 40].

Вивчаючи вказане питання з різних ракурсів, ми можемо звернути увагу на той факт, що в контексті договору про спільну діяльність юридична особа – учасник такого договору як розширює рамки своєї правосуб'єктності, так і значно її обмежує. Якщо юридична особа самостійно своїми діями не може досягти бажаного результату, то, ставши учасником договору про спільну діяльність, в кінцевому результаті, вона отримує очікуване благо чи результат. Проте, в той же час, вона значно обмежує свою можливість бути самостійним та незалежним суб'єктом правовідносин назовні.

Участь у договорі про спільну діяльність передбачає досягнення спільної мети через об'єднання зусиль та вчинення спільних дій, учасники договору повинні мати спільну мотивацію та намір діяти разом [7, с. 64]. Такі дії повинні бути чітко спрямовані на потрібні координати задля досягнення визначеного договором результату, тому однією із важливих умов такого договору є координація спільних дій (передбачає в меншій мірі втрату суб'єктності) або ведення спільних справ від імені учасників договору (передбачає більш значну втрату суб'єктності). Здійснення діяльності учасником договору про спільну діяльність поза межами такого договору не повинно суперечити інтересам іншим його учасникам, тому юридична особа повинна або погоджувати свою діяльність поза межами дії договору зі іншими його учасниками, або ж взагалі відмовитись від такої діяльності. Тобто такі обмеження можуть бути як активними, так і пасивними.

Динаміка зміни правосуб'єктності юридичної особи найбільше проявляється саме у договірних правовідносинах, а принцип свободи договору цьому сприяє. Договір за своєю правовою природою є приватноправовим інститутом, тому договірним відносинам переважно характерна

диспозитивність. Тому, договірні обмеження правосуб'єктності зазвичай добровільно набуваються юридичною особою з врахуванням її інтересів та потреб.

Позадоговірні обмеження правосуб'єктності виникають та реалізуються в межах організаційно-господарських зобов'язань між суб'єктом господарювання та суб'єктом організаційно-господарських повноважень [8]. Так, в процесі реалізації організаційно-господарських повноважень власник (на нашу думку, вживання поняття «власник» є не дуже коректним, проте ним оперує господарське та деяке інше законодавство; більш коректним вважаємо вживати поняття «засновник») створює господарську організацію, в установчих документах якої зазначає мету та предмет діяльності, порядок формування органів управління та прийняття ними рішень, правовий статус майна та порядок його використання та інше [9, с. 143]. Після державної реєстрації новоствореної господарської організації, остання може вступати у правовідносини із зовнішнім світом, в тому числі і з самим засновником. Проте бажання засновника максимально зберегти своє майно, яку було передане створеній ним юридичній особі, і в той же час досягти бажаного результату від його використання, сприяє встановленню меж та рамок у майбутній діяльності: засновник прямо чи опосередковано визначає бажану чи небажану моделі та форми діяльності.

В якості прикладу обмежень встановлених засновником щодо діяльності створеної ним юридичної особи можемо зазначити особливий порядок надання згоди уповноваженими на те органами товариства з обмеженою відповідальністю на вчинення значних правочинів та правочинів щодо яких є заінтересованість. Так, статут товариства може передбачати наявність такого особливого порядку. Проте законодавство визначає наявність вказаної інформації в статуті як право вибору засновника, а не його обов'язок [10]. Тобто засновник або засновники самі повинні вирішити чи застосовувати таку модель обмеження правосуб'єктності товариства з обмеженою відповідальністю, чи ні. З однієї сторони, на вибір засновника повинне

впливати бажання максимально захистити товариство від можливих зловживань чи порушень зі сторони виконавчого органу, проте з іншої сторони засновник повинен враховувати той факт, що такі дії можуть вчинятись лише вищим органом управління товариством, тобто його загальними зборами, а практика показує, що загальні збори товариства є малоефективними для прийняття швидких операційних рішень.

З точки зору запропонованої нами класифікації «судові обмеження» правосуб'єктності юридичної особи можна, в тому числі, віднести і до категорії позадоговірних, але, на нашу думку, їх доцільніше виокремлювати в окрему групу, адже особливістю такого роду обмежень може слугувати застосування державного примусу для їх реалізації. Окрім того, обов'язковим суб'єктом даних правовідносин повинен бути суд.

В процесі розгляду судової справи зазвичай для однієї із сторін настають певні несприятливі результати. Наприклад, суд може позбавити юридичну особу ліцензії чи спеціального дозволу (для тих юридичних осіб, які можуть здійснювати виключну діяльність, настання таких наслідків може, фактично, прирівнюватись до втрати правосуб'єктності), визнати право власності на майно чи позбавити такого права, зобов'язати вчинити певні дії чи утриматись від їх вчинення. Всі ці обмеження меншою чи більшою мірою впливають на правосуб'єктність юридичної особи та урізають її.

Також не варто забувати, що суд це не всесильний орган, який може прийняти будь-яке рішення з будь-якого питання. Суди, приймаючи рішення з питань, які вирішуються в межах судової справи, не можуть своїми діями підняти компетенцію інших органів чи осіб. Наприклад, в ч. 2 п. 2.10 Постанови Пленуму Вищого господарського суду України зазначається, що «господарські суди також не можуть приймати рішення з питань, віднесених до виключної компетенції загальних зборів, у тому числі про внесення змін до установчих документів юридичної особи, включення особи до складу наглядової ради юридичної особи тощо» [11].

Висновки та пропозиції. Дослідження питання обмеження правосуб'єктності юридичної особи є актуальним та перспективним. З кожним днем з'являється все більше нових інструментів та можливостей, які прямо чи опосередковано впливають на здатність юридичної особи бути повноцінним суб'єктом права. З однієї сторони, можемо розглядати велику кількість таких можливостей як перешкоджання нормальній та звичній діяльності юридичної особи, проте, з іншої сторони, такі інструменти є необхідні для встановлення певних меж діяльності юридичних осіб та балансу суспільних відносин. Таким чином, за результатом досліджень питання обмеження правосуб'єктності юридичних осіб можемо дійти наступних висновків:

- Будь-які обмеження є необхідними з точки зору збереження балансу між приватними та публічними інтересами суб'єктів правовідносин;

- Правосуб'єктність юридичної особи може бути обмежена. За правовою природою таких обмежень вони можуть бути як примусовими, так і добровільними;

- За результатами даного дослідження можемо провести умовний поділ таких обмежень на: обмеження в силу закону, договірні, позадоговірні та судові обмеження.

- Кожен із досліджених видів обмеження правосуб'єктності містить свої характерні особливості. Наприклад, судовим обмеженням характерний примус при їх реалізації.

Більш глибоке дослідження питання обмеження правосуб'єктності юридичних осіб вбачається нам доволі актуальним та перспективним, враховуючи складність та багатогранність досліджуваного питання. Належне та повне вивчення даного питання дасть змогу не лише теоретично осмислити наявні інструменти та механізми, але запропонувати нові практичні аспекти їх застосування та реалізації.

Список використаної літератури:

1. Словник української мови у 20 т. / ред. В. Широков. Київ : Наукова думка, 2019. Т. 10: Наступ – Обміль. 994 с.
2. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III:

- станом на 28 квіт. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 12.05.2023).
3. Фурман О. Державне регулювання діяльності банків. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2019. № 1 (106). С. 56–62.
 4. Про третейські суди : Закон України від 11.05.2004 р. № 1701-IV: станом на 15 груд. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text> (дата звернення: 13.05.2023).
 5. Мілаш В. С. Перспективи модернізації договірних правовідносин у сфері господарювання: монографія. Харків : ХНУМГ. 2014. 227 с.
 6. Гуцуляк В. К. Договір про спільну діяльність як дієвий інструмент післявоєнної відбудови та відновлення об'єктів інфраструктури України. *Нове українське право*. 2022. № 2. С. 36–43. URL: <https://doi.org/10.51989/nul.2022.2.5> (дата звернення: 13.05.2023).
 7. Габріадзе М.Р. Особливості цивільно-правового регулювання спільної діяльності. *Право і суспільство*. 2020. №. 3. С. 62–67. URL: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.3.9> (дата звернення: 14.05.2025).
 8. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV: станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 14.05.2023).
 9. Віхров О. Недоговірні організаційно-господарські зобов'язання та їх види. Вісник Академії правових наук України. 2011. № 2 (65). С. 141–150.
 10. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII: станом на 1 січн. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (дата звернення: 15.05.2023).
 11. Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин : Постанова Вищ. госп. суду України від 25.02.2016 р. № 4: станом на 14 лип. 2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16#Text> (дата звернення: 15.05.2023).
 12. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV: станом на 28 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 16.05.2023).

Tsomra V. Limitation of legal personality of legal entities (theoretical and applied aspect)

This article is devoted to considering the issue of restrictions on the legal personality of legal entities. The author notes the necessity and expediency of applying mechanisms for limiting the legal personality of legal entities to balance public and private interests in the process of carrying out activities by legal entities, as well as to prevent the formation of entities with unlimited powers and capabilities. As an example, the author cites the East India Trading Company, which during the period of its activity acquired significant powers and capabilities, had its own army and navy, and issued its own currency.

A conditional division of the types of restrictions on the legal personality of a legal entity into the following is proposed: restrictions imposed by law, contractual restrictions, non-contractual restrictions, and judicial restrictions.

Limitation of legal personality by virtue of the law, as the author notes, is a natural phenomenon, which is designed to respond to potential threats in advance, as well as to prevent the formation of an entity with excessive or unlimited capabilities. As an example, the author proposes to consider the functioning of banks that have significant financial resources and, in the absence of restrictions in the process of their activities, can acquire excessive powers and abuse them.

Special attention is paid to the contractual limitations of the legal personality of a legal entity. As the author notes, the contract is a dynamic basis for the emergence, change, transition, restriction, or termination of the subject's rights and obligations, and the determination of his desired or prohibited patterns of behavior. Also, according to the author, the contract itself is the most typical and most frequent reason for changes in the legal personality of a legal entity. As an example, the author considers an agreement on joint activities.

The author refers to non-contractual grounds for limiting the legal personality of a legal entity as restrictions that arise within the scope of organizational and economic obligations and can be applied by the founders of a legal entity.

In the author's opinion, judicial restrictions on the legal personality of a legal entity constitute an independent and special type of restriction caused by the mandatory presence of the court in these legal relations, its special status, and powers, as well as the frequent use of coercion in their implementation.

In the conclusions, the author notes that the legal personality of a legal entity can be limited and notes the necessity and expediency of applying such restrictions to balance public and private interests. It also emphasized the necessity and expediency of continuing research in this area, which is due to the complexity of the issue and social necessity.

Keywords: *legal personality, legal entity, restrictions, contract, founder, legal restrictions.*